

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hához hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
húsz utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
A szerkesztőség kátrák visszaküldés
vagy megőrzésére nem vállal felelő-
sőséget. Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 3 fillér.

Az elnök ur hókuszpókuszai.

Alföldy Ede, a nagybecskereki törvény-
szék elnöke az a jeles alak, akinek az
eskü csak hókuszpókusz s a ki nem
átallja az esküt úgy definiálni, hogy »az
emberek kezüket a szívére téve, babonás
értelmű szavakat mondanak.«

Az elnök urról ezek után már sejthe-
tünk annyit, hogy valamelyik páholy söté-
tét zugában tölcsezte belé a bölcsesé-
get, különben nem blamálná magát efféle
zöltségekkel, a milyenekkel imponálhat
holmi kezdő testvérek előtt, de komoly
emberek előtt meg nem állhat.

Az eskü, mind azt az elnök ur akár-
melyik kis kátét tanult elemi iskolás diák-
tól megtudhatja, nem más, mint valamely
állításhoz való ígéretnek ünnepélyes me-
gerősítése Istenre való hivatkozás által.
Mikor tehát Nagybecskerek jeles férfia,
Alföldy elnök ur azt mondja, hogy töröl-
jük el a perrendtartásból az esküt, ezzel
azt akarja kijelenteni, hogy a perbeli állí-
tások valóságának Istenre való hivatko-
zással történő megerősítését ki akarja
küszöbölni.

Azt mondja Alföldy: rá kell szorítani
a feleket, hogy a perekben igazat mond-

janak eskü nélkül is. Azt mondja: »a
legfinnyásabb kaszinónak is közbecsülés-
ben álló tagja lehet az, a ki a perben a
legotrombább hazudozásokat követi el.«

Ez így nagyon szép, csak az a csudá-
latos, hogy ilyen üres frázisokat bíró ere-
get szélnek.

Igazmondásra nemcsak a perben van
szükség. Az egész életet meg kellene
tisztítani a hazugságoktól. Nem lehet, mert
az ember gyenge, esendő — és mert so-
kan hiányos erkölcsi nevelésük vagy
züllött lelki életük folytán is »hajlamosak«
a hazugságra. Éppen pedig az az alkalom,
a mellynél vajmi kevesen tudják megállani,
hogy ne tagadják le az igazat. Nem akar-
juk menteni a pénzbeli hazudozást —
nehogy félre értsen valaki! Csak arra
akarunk rámutatni, hogy a gyöngye ember
éppen a perben, a hol őt súlyosan érintő
következményekről, vagyonáról, egész
existenciájáról van szó, nagyon erős
kísértésnek van kitéve abban a tekintet-
ben, hogy bevallja-e az igazat vagy nem?
Roppant erős a csábítás a valóság elta-
gadására vagy legalább kiszínezésére, szé-
pítésére s ezzel az erős csábítással szem-
ben hiába szegezem oda a nagy többség-
nél azt a jámbor óhajást, hogy a polgári

perrendtartásban igazat kell beszélni.
Ugyan álljon elő Alföldy ur ezzel szimpla
kijelentéssel a Felföldön, teszem azt Már-
maros-Szigeten, mondja ki azt, hogy a
tanuknak, a feleknek ezentul nem kell
esküdni, majd szerezhet gyönyörűséges
tanulságokat a »polgári perrendtartásbeli
igazmondásról!«

Azzal a sok csábítással szemben, a
mi a perben álló félre nézve fénnforog,
feltétlenül kell ellensúlyról gondoskodni.
Szükséges ez az ellensúly a tanuknál is,
nehogy a részrehajlás kísértésének enged-
jenek. Szükséges a két fél megnyugtatása
is. Nem tréfa a per, hanem nagyon is
komoly dolog s az embereknek azzal a
tudattal kell a perben beszélniök, hogy az
ott mondottaknak súlyos következményeik
lehetnek. Ezt a tudatot pedig nem azzal
érjük el, hogy a pert felelősség nélkül
mondott üres szavak sorozatává deval-
váljuk.

Szükséges tehát, hogy bizonyos ese-
tekben a perbeli állítást ünnepélyesen
megerősítsék. Megerősítse a tanu, a
szakértő, akitől a per sorsa függ. Me-
gerősítse maga az a fél is, akinek más
bizonyítéka nincs, mint a saját szava.

Ez a megerősítés pedig csak az eskü

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A multból.

— Charles Orford. —

A nagy, nyikorgó kapu hirtelen felnyit,
siető léptek mentek az ajtóhoz s aztán vidáman
szólt meg a csengettyű.

Arra az emberre, a ki bent volt a szobá-
ban, szinte varázsszerűen hatott a csengő szava.
Gyorsan felkelt helyéről s az ajtóhoz lépett,
nehogy ebben a szolga megelőzze.

A mint kinézett, meglátta a sötét eget, a
hideg téli tájké fölé s ebben a keretben állt
az az asszony, a kit a világon a legjobban sze-
retett.

Megfogta a kezét s szinte ölben vitte be
a szobába, folyton a tenyerét csókolva az alatt.
Az után lehajolt fölé és ajkát, haját érintette,
mialatt az asszony arcát vörösre festette a fia-
tal vér.

— Harminc hosszú perce várok reád —
mormogta. — Hol voltál annyi ideig? kicsi te-
leségem?

A hang szemrehányó volt, de az asszony

őült ennek. Félig nevetve, félig boldog elér-
zékenyüléssel emelte hozzá szeméit.

— Azt hittem, hogy vagy még egy óra
hosszat kimaradsz s a friss levegő kicsalt a sza-
badba — válaszolta.

A férfi utánanézett, a mint a szobában jött-
ment s századikszor is feltűnt neki vonalainak
finomsága. A sárga, fényes haja szinte világított
a skarlátvörös bársonysapka alatt. Es ez a gyö-
nyörű szép asszony az övé! Egyedül az övé!
Elégedett sóhaj hagyta el az ajkát.

— Jöjj ide a tüzből és tudd el azt a sarki
hidegséget magadból — szólt bizelkedve.

Az asszony szót fogadott s néhány percig
egyikük se szólt. A tűz szeszélyes játékát fi-
gyelték mind a ketten. Az estilap, a mit olva-
sott, leesett a férfi öléből s az asszony nevetve
emelte azt fel.

— Nos, most én majd elolvasom neked a
híreket — mondta. — Mit olvassak előbb? A
gyilkossági rovatot vagy a politikát, társadalmi
eseményeket, avagy a háborút?

— Akármit.

— Akkor a háborúról olvasok, — szólt az
asszony — mert mi csakis olvasás utján fogunk
valamit tudni a háborúról.

Ezzel olvasni kezdett. A bekezdéssel már

elkészült s szemé végigfutott az eszetek név-
során.

— Hathaway Dávid. — Nem birt tovább
olvasni. — Hathaway Dávid! — ismételte a
szíve dobbanása. És egyszerre az egésznek ke-
gyetlensége átnyilallott rajta. A lap kisiklott a
kezeiből, mintha élne.

— Fel kell mennem, — dadogta — hogy
az ebédhez megigazítsam a hajamat.

A férfi nem tudta, mi baja van, de a hangja
csengése elárulta neki, hogy valami történt.
Nyugtalanul fordult hozzá, de a tűz elől a ke-
zével védte az arcát s így nem láthatta annak
kifejezését.

Az asszony hirtelen felkelt s néhány köz-
nap szót után, melyben azt ígérte, hogy sietni
fog toilettéjével, kiment a szobából.

Ott fent a saját szobájában magára csukta
az ajtót, aztán az ablakhoz lépett és feltépte
azt. Ugy érezte, hogy meg kell fuldania. De a
szeme nem látta a sötétedő eget, a havas, ágai-
kat ingató fákat sem. A szemé előtt egy ma-
gános sirhant domborodott s aztán egy haldoklót
látott, a ki sóhajva emlegeti az ő nevét. Hat-
haway Dávid! Oh, most már tudta, hogy ő az
oka halálának!

Hiszen őt esztendő előtt azzal vált el tőle,
hogy vagy vagyont szerez, vagy elpusztul a

KOBRÁK

cipőkülönlegességek
Fuchs Miklósnál,

Nagyvárad, Szent László-tér 1.

Telefon: 847. szám.

lehet. Minden más megerősítés gyöngye; egyedül a mindenható és igazságos Istenre való hivatkozás képes ellensúlyozni a perbeli valóllan állításokra való kísértést.

Ugy vesszük észre, hogy itt van a nagybecskereki elnök ur kirohanásának eleve: neki az eskü csak néhány babonás értelmű szó, az Isten csak babona. Azért nem kell neki az eskü, mert az Istenről van benne szó s mert határozottan vallásos elemet képvisel a profán perben.

Ezek ellen pedig a . . . elnök ur hiába tüzel. Amit jogi érvekkel megdönteni nem tud, amit az emberiség évezredek óta elfogadott: az eskü intézményét az ő (ránk nézve) kicsi jelentőségű istentagadása és vallás elleni fanatikus gyűlölete el nem fogja törölni.

Éppen az ellenkező irányban kell fejleszteni a perrendtartást. Tudvalevőleg a mai eskü meglehetősen általános jellegű, ami éppen a Felvidéken a hamis esküt valóságos sporttá tette. Erősíteni kell tehát a vallásos elemet az esküben és — akármit szóljon Máramaros-Sziget és lelki rokona, Nagybecskerek — be kell hozni a rituális esküt.

Talán jobban tetszenének az elnök urnak Iustitia komoly csarnokaiban is a szabadkőműves skót ritusu harminchárom fokos hókuszpókuszok?

Még csak egyet. Szolgálhat-e igazságot őfelsége az apostoli király nevében az az egyén, akinek az eskü, az Isten neve babona? Hogyan higyjunk annak a bírónak, aki a szentnek ismert, az ő birói paizsa alá is helyezett esküt kipellengérez?

A jogi szaklapok az igazságszolgáltatás csődjéről irnak. Még egy néhány Alföldy — és nem csődbe hanem anarchiába jutunk. *

Az első minisztertanács. Mint a Pol. Ér. jelenti, a nyári szünet utáni első minisztertanács szerdán 14-én lesz.

küzdelemben, de neki az övének kell lenni, ha életben marad. És ő megígérte, hogy várni fog rá és megszegte mégis esküjét!

— Dávid, — mormogta — Dávid! Édes, bátor, gyermekudvarlóm! Azt hittem, egy év előtt vége lett mindennek közöttünk, a mikor másnak esküdtem hűséget, de az igazi vég ma érkezett el! Te halott vagy és én még nem is gyászolhatlak! Oh, mily gonoszul bántam veled! Pedig most sincs megbánás a szívemben, mert szeretem a férjemet s tégedet csak gyermekésszel képzeltelek szeretni! Oh, oly igen elhagyatott voltam eleinte nélkülled s hogy aztán meghalt az anyám, úgy fonódtam erre a férfira, a ki eljött érettem, mint a borostyán a fára! Pedig nem volt hozzá jogom, mert hiszen neked ígértem magamat! És te hűséges voltál hozzám a halálig!

Tíz perc múlva megmosta a szemét, ruhát váltott s ismét lement az ebédlőbe. De a férje karanfogta és visszavitte őt a tűz elé.

— Régen várok rád — szólta. — Már éppen fel akartalak keresni szobádban, mert attól tartottam, hogy rosszul lettél. Olvastam, míg

Tanító aki még írni sem tud.

A bihari kultúra.

Biharmegye hegyei közé rejtett fatornyos falvakban bizony nem sok az iskola. Az iskoláknál azonban még kevesebb azoknak a tanítóknak a száma, akik tanítani is tudnak. A legtöbb tanító, lévén a fizetése botrányosan kevés, inkább néz ilyen körülmények között a barmai, mint az iskolába járó tanulók tudásának növesztése után. Nem csoda tehát az iskolával rendelkező községek lakói sem tudnak többet, mint azoké, ahol hirtelen hamva sincs a kultúra eme bölcsőjének.

A közigazgatási bizottság, mint már többször volt alkalmunk ismertetni, egyelőre legfőbb feladatának tekinti a meglévő iskolákban az alkalmas és tanítani is tudó tanítók alkalmazását.

Ez pedig egy jelentőségű azzal, hogy a tanítóság nagy részét ujjakkal kell kicserélni. Az alkalmatlan tanítók a görög keleti iskolákban vannak. Ezeket előbb a tanfelügyelők megvizsgálják, aztán ha alkalmatlanok, gondoskodnak az új tanítókról.

Ilyen vizsgálat alkalmával járt Erődy János belényesi tanfelügyelő Tarkaica községben az iskolát meglátogatni.

Az iskolában azonban mindent talált, csak tanítót nem. A tanító még csak nem is volt odahaza, hanem a járásbíróházon volt, ahol mint örök perlekedő szerepelt. A tanfelügyelő kénytelen volt tovább menni anélkül, hogy megvizsgálta volna az iskolát.

A tanító mikor megtudta, hogy a tanfelügyelő kint járt, hatalmas négy oldalra terjedő levélben mentegetőzött előtte és kérte elnézését. A mentegetőző levél csak veszteség volt a tanítónak, mert az tele volt helyesítési hibákkal. Csaknem minden sorából kiabáló helyesítési hibák tettek tanúságot a mellett, hogy a tarkaica gyermek tudása rettenetes lehet és hogy a tanfelügyelőnek jobb volt a látogatást tényleg meg nem tartani.

A tanfelügyelő az ügyet a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez küldte, ahonnan a napokban érkezett meg az érdemi intézkedés. A miniszter első sorban az aradi görög keleti szentszékeknek írt át és kérdést intézett az iránt, hogy hajlandó-e a jelen esetben a fegyelmi

vártalak s képzeld, mit fedeztem fel: szegény Hathaway Dávidot megölte egy golyó, mely a Mad Mullah csapatjából tévedt hozzá. Szomorú eset. Furcsa, hogy éppen tegnap találkoztam a fivérével az utcán. Kért, hogy járuljak valamivel a Dávid feleségének és gyermekének utiköltségéhez. Vissza akarja őket hozni az országba. Ő éppen jouton volt, hogy vagyont szerezzen s ezek néhány hét előtt kiutaztak utána. Ugy látszik, játszott és vesztett s mivel nem tudta hogyan fentartani családját, beállott katonának a zavargók elnyomására. A szegény asszony és a gyermek a legnagyobb nyomorban maradtak.

Az asszony megragadta a szék karját, a melyen térdelt.

— Mióta volt nős Dávid? — kérdezte.

— Oh, körülbelül két esztendő óta — telte a férje.

És az asszony szó nélkül borult a karjaiba.

vizsgálat jogát gyakorolni. Ha hajlandó, úgy a tanító ellen azonnal indítsák meg a vizsgálatot.

A megye közigazgatási bizottságát pedig utasítja a miniszter, hogy a szentszéket az ilyen esetekben intse meg s az intést a körülményeknek fokozatosan alkalmazza. Az esetben pedig ha a szentszék a felhívásoknak sem tenne eleget, az esetben a miniszter fog intézkedni a fegyelmi vizsgálatot a szentszék mellőzésével fogja megindítani.

Ilyen a bihari kultúra. Es ezekbe a községekbe akar a Bmke és a Szigligeti Társaság népkönyvtárakat felállítani. Ugyan kik fogják használni, ha még a tanítókat is tanítani kell.

Választás Horvátországban. Eszék-ről jelentik a Magyar Távirati Irodának: Verőceme gyében már javában tart a választási mozgalom. Az északi első kerületben valószínűleg újra választják a kerület volt képviselőjét, dr. Pinterovicsot. Ellenjelöltje nincs. A II. kerületben az északi alpolgármestert, dr. Neumannt jelölték kormánypárti programmal. Ellenjelöltje nincs. Tolmiholjacvan az eddigi képviselőnek, a haladó párti dr. Polyáknak erős ellenfele támadt dr. Pavlivnovicsban, pénzügyminiszteri fogalmazóan. Ennek a kerületnek eddig 600 választója volt, most 2600. Így a választás eredményét megközelíteni sem lehet. Daljban újból Popovics Sándor önálló szerb pártit jelölték. Megválasztása biztos. A volpovói kerületben dr. Lorkovics ellenjelöltet kap. A djakovai kerületben dr. Schwarzmayr polgármester és dr. Rittig Starcsevics-párti a jelöltek. A vukai kerületben dr. Beneditz, a volt képviselő súlyos beteg. Nem lép föl. A kerületben még nincs jelölt.

Az általános csatornázás.

Kiket biznak meg a munkálatokkal.

Nagyvárad város általános csatornázásának első részletére augusztus 30-án tartották meg az árlejtést. Mint közöltük, 22 ajánlat érkezett be a munkálatokra, amely öt csoportba volt osztva és pedig:

1. a derítő medence építésére;
2. a derítő medence gépberendezésére;
3. Az öntöző telep földmunkálataira és a zsilipekre;
4. a csatorna hálózat és a Körös alatti vízbujtató építésére;
5. a csatornázáshoz szükséges vas munkákra.

A beérkezett ajánlatokat műszakilag és számtételileg Kőszeghy József főmérnök és Szűcs Géza főszámvevő átvizsgálták.

A városi tanács tegnap vette tárgyalás alá az ajánlatokat s abban állapodott meg, hogy az ajánlatok közül a legolcsóbbakat, mint a városra legalább látszólag legelőnyösebbeket ajánlja a törvényhatóságnak elfogadásra. Kivételt e tekintetben csak a vas munkáknál tesz, ahol a Tátray Sándor és társai vasöntő cég ajánlatának elfogadását ajánlja, a nála csupán 200 koronával olcsóbb Krammer f. színóányai vasgyáros ajánlatával szemben. Ez nem csak megengedhető, hanem a helyi ipar támogatása szempontjából egyenesen kötelező a városra.

A számítások szerint az egyes csoportoknál a legolcsóbbak s így a tanács elfogadásra

a következő ajánlatokat terjeszti elfogadásra a pénteki közgyűlés elé:

1. a derítő medence építésére Rella N. (Budapest) 62491 koronával;

2. a derítő medence gépberendezésére a budapesti szivattyú és gépgyár r. t. 12930 koronával;

3. az öntöző telep földmunkálataira és zsilipeire Lochmayer Márton (Nagy-Károly) 83251 koronával;

4. a 30000 méter csatornahálózat és a Körös alatti vízbújtató építésére a Nagyvárad általános csatornázási vállalat (Rimanóczy Kálmán, Rimanóczy Béla, Incze Lajos, Rendes Vilmos, Rosenberg Izsó) 1.553,543 koronával;

5. a csatornázás vasmunkálataira Tátray Sándor és társai vasöntőde 49591 koronával. Általánosságban az ajánlatok felett élénkebb vita keletkezett az ajánlatok felett.

Gerő Ármin főkapitány aggályosnak találja az ajánlatokat, mert a legolcsóbb és 20 százalékkal mulja felül az előirányzatot, amit az adózó polgároknak kell megfizetni. Ilyen nagyobb terhekkel pedig nem szívesen sújtja a közönséget. Az indítványozza, hogy az ajánlatok közül egyet se terjesszen a tanács elfogadásra, hanem javasolja, hogy a törvényhatóság hirdessen új árlejtést.

Rimler Károly polgármester és Köszeghy József főmérnök más véleményben vannak, mint a főkapitány, mert a mostani ajánlatok reálisak s félő, hogy új árlejtés esetén a mostani eredményt sem érjük el, tekintettel a mostani drága munkaviszonyokra. Semmi biztosíték nincs arra, hogy olcsóbb ajánlatokat kapunk.

Lukács Ödön tanácsnok kényszerítésből elfogadja a fenti legolcsóbb ajánlatokat, de egyben terjeszti a tanács részletes pénzügyi tervet a jövőre s mutassa ki a pótmunkálatokat s annak megfelelően kérjen már most póthitelt, nehogy később kelljen újból a törvényhatóság és a miniszter elé menni.

A városi tanács azonban a legolcsóbb pályázatok ajánlása mellett döntött, de a magéévé tette Lukács Ödön indítványát. Az ajánlatok felett a pénteki városi közgyűlés dönt.

Az érdemkereszt és megyei tisztikar.

Nem tartanak rá igényt.

A császári 60 éves jubileum alkalmából alapított érdemkeresztet tudvalevőleg Magyarországon jóformán csak a katonák viselik. Az uralkodó születésének 80. évfordulója alkalmából a polgári tisztviselőknél is ki akarják osztani az emlékjeletet.

A keresztek ügyében a főispánok meg is kapták az értesítéseket, hogy a keresztek a tisztviselők között fogják kiosztani, azoknak, akik erre igényt tartanak s ezt bejelentik nekik aláírásával.

Biharmegyébe is megérkezett a leirat. Miskolczy Ferenc főispán le is küldte az ügyet a megyei tisztikarhoz azzal a szóbeli kísérettel, hogy örülne neki, ha minden tisztviselő elfogadná a keresztet.

A tisztviselők előbb egymás között tovább küldték az ívet, hogy majd később írják alá, nem akarta senki sem megkezdni az aláírást. Végre a közigazgatási tisztikar már kifogyott, de az iven egy név sem volt. Leküldték az

ügyet az árvaszékhez. Az árvaszéknél a tisztikar tagjai egymásután írták alá neveiket az ivenek.

Végre eljutott az aláírató kuruc hajdu dr. Hegyessy Pál árvaszéki ülnökhöz is. Itt aztán megakadt az aláírás. Hegyessy Pál, Hegyessy Mártonnak, a lengyel szabadságharc egyik hőségének a fia, nyíltan, az aláírása mellé oda írta az első »Nem tartok rá igényt« mondatot.

Ugy látszik, csak erre vártak a megyénél. Az árvaszék többi tagja aláírta ugyan az ívet, de a közigazgatási tisztikar legnagyobb része minden indokolás nélkül megtagadta az aláírást. Így bizony a névsor alaposan megtépázva kerül majd fel a belügyminiszteriumba. Biharmegyé különben nem első ezen a téren. Az ország többi részéből a vármegyék legtöbbje nem tart igényt az érdemkeresztre. Nincs kizárva ezek után az sem, hogy akik igényt tartanak is a keresztre, azok sem fogják azt megkapni.

A gyujtógató milliomos.

Krezsák vizsgálóbíró a legnagyobb erélyvel folytatja a nyomozást Zucker Henrik, a gyujtógató üvegyári igazgató ügyében.

Kilenc órákor kezdte meg a kihallgatásokat Zuckernek egy szabadlábban levő alkalmazottjával Vági János munkással, aki körülbelül másfél óra hosszat vallott a vizsgálóbíró előtt. Vallomása nem volt terhelő Zucker ellen.

Sorra kerültek a kihallgatások során Hammer Samuné, a letartóztatott raktárnok neje és Zucker Toncsi pénztároskisasszony. A vállalat alkalmazottainak kihallgatása még tart.

A Zucker-féle gyujtógatósi bűnügybe tudvalevőleg belekeveredett az üvegraktárnak egy Szabó Géza nevű alkalmazottja is. Le akarták tartóztatni a fővárosban, ekkor azonban kiderült, hogy Szabó bevonult a fegyvergyakorlatra és Balassagyarmaton tartózkodik. A fővárosi rendőrség táviratozott Balassagyarmatra, de a távirat elkésett. Szabó ezrede már tovább vonult Garamszentkeresztre. A távirat visszament Pestre, innen Garamszentkeresztre küldték, ahová sikerült ismét későn érkeznie. Szabó ezrede ekkor már az Aranyosmarót közelében levő Kovácsi községben táborozott. Itt végül utolérte a rendőrség távirata Szabót, a kit tegnap letartóztattak és ma reggel beszállították a negyedik honvédkerületi parancsnokság börtönébe, Pozsonyba. Néhány napon belül Budapestre szállítják a katonaruhában levő tisztviselőt, hogy a vizsgálóbíró kihallgathassa.

A rendőrségen Csiczér Imre fogalmazó folytatja a nyomozást a nagymező-utcai üvegraktár felgyujtóinak leleplezése tárgyában. Eddigi nyomozásának valószínű következménye az lesz, hogy a gyujtógatósi bűnével vádolva még négy embert tartóztatnak le, ezenkívül még három-négy ember ellen indítják meg a vizsgálatot bűnrészesség miatt. Az ügybe tehát még nyolc ember keveredik be, esetleg a legközelebbi órákban.

UJDONSÁGOK.

* **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Molnár László makói gazdasági szaktanitót a derecskei önálló gazdasági népiskolához eddigi minőségben áthelyezte.

* **Közigazgatási bizottság ülése a vármegyén.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt fogja megtartani szeptember hav. ülését. Az ülésen, mely a kisteremben lesz megtartva Miskolczy Ferenc dr főispán fog elnökölni.

* **A vizórák beszerzése.** A vízvezetési órák kicserélését két évenként kellene eszközölni, hogy azokat alaposan megvizsgálják. A városi mérnöki hivatal előterjesztést tett új vízvezetési órák beszerzésére, mintegy 2500 korona erejéig. Azért kellene ennyi új vízmérő óra, mert a főmérnök az összes pék és kenyérsütő műhelynél, a mosdóknál és tojáskereskedésekben vízmérő órákat akar felállítani s javaslatot tett, hogy a város hirdessen pályázatot az órák szállítására. A városi főszámvevő azt kívánta, hogy a mérnöki hivatal elégedjék meg azzal, hogy 1250 korona értékben rendeljen Nagyvárad városi vízmérő órákat, mivel a vízvezetési órák beszerzése címén van 5000 korona fedezet, de a vízmű üzeménél ez évben már is 6000 kor. a deficit. A város főmérnöke ragaszkodik ahhoz, hogy az új órák megrendeltesse, mivel azokra halaszthatatlan szükség van. Különben is a vizórák beszerzése nem okoz a városi pénztárnak kiadást, mivel a vizórákat az igénybe vevők fizetik meg, óradíj címén.

Üzleti értesítés!

SPITZER BÉLA

női és gyermekruha áruhaza,
női és gyermekszalonja megnyílt

Rákóczi-ut, Weiszlovits-ház.

A legújabb felöltők, bluzok és kosztümök
készen és méret után, olcsó, szabott árak
o o mellett kaphatók. o o

Kérem a n. é. hölgyközönség szíves pártfogását.

Vagyok tisztelettel

SPITZER BÉLA.

* **A csendőriskolába nem kell kintin.** A nagyvárad csendőriskola parancsnoksága tudvalevőleg megkereste a várost, hogy az iskola területén egy kantinosnak továbbá egy borbélynak megfelelő helyet építtessen. A múlt havi városi közgyűlésen előterjesztést tett a városi tanács a helyiségek építése iránt, azonban a törvényhatóság visszadta az ügyet a tanácsnak, hogy újabb tárgyalás után más megoldásra nézve tegyen előterjesztést. Ugy látszik, hogy az újabb tárgyalásnál megváltoztatta a csendőriskola parancsnoksága előbbi álláspontját, mert most értesíti Nagyvárad várost, hogy kintint nem szándékozik az iskola területén felállítani s így kintin helyiségre sincsen szükség.

* **Ahol a bírók házára utaznak.** Biharvármegye községeiben még bírónak se mindenütt jó lenni, pedig az az első ember a faluban. A belényesi járásban azonban a bíró azok közé tartozik, akiknek a házat még a biztosító társaságok is magasabb árértékű biztosítják, mert a bírói hivatal ott ép olyan tűzveszélyes foglalkozás, mint a pirotechnikusság. Alig van a járásban olyan község, ahol a bíró házat legalább egy évben egyszer fel ne gyujtanák bosszúból. A lakosság valósággal utazik a bíró házára. A községekben nem is igen akarják a bírói tisztséget vállalni, mert senki sem akarja a házat a tűzmartaléknak kiténni. Most a belényesi főszolgabíró, hogy megkönnyítse a bírók helyzetét, előterjesztést tett a megyei törvényhatósághoz, hogy kényszerítse a községeket a törvényhatóság a bírók házában a bebiztosítására. A biztosítási összeget termé-

szetesen a községek fizetik, mert ha ezt a bírónak kellene fizetni, akkor épen ráfizetnének erre a veszedelmes hivatalra.

* **A kolera.** Budapesten tegnap óta egyetlen koleragyanus eset sem fordult elő. A főváros lakossága szinte felszabadult már a kolera okozta félelem nyomása alól s mindenki joggal remélte már, hogy elkerüljük a rettenetes veszedelmet. A Dunán azonban egy újabb koleragyanus megbetegedés történt. A gönyői kikötőre érkezett le egy »Kereskedés« nevű vontatógőzös, amelynek egyik matróza koleragyanus tünetek között megbetegedett. A gőzöst a főszolgabíró utasítására feltartóztatták, a koleragyanus beteget ápolás alá vették, a hajót és a legénységét pedig alaposan fertőtlenítték. Az orvosok a beteg matrózt nem tartják aggályosnak. Külföldön, Olaszországban és Oroszországban egyre terjed a kolera. Apuliában tegnap tizenhét halálos eset történt és nagyon sok újabb megbetegedés. Marseille-ből jelentik, hogy tegnap egy vonat érkezett oda, amely tele volt olasz lourdesi zárándokokkal. Az a hír terjedt el hamarosan, hogy a zárándokok között kolerabetegek vannak s ezért a zárándokoknak megtiltották, hogy francia földön tartózkodjanak. A vonatnak azonnal el kellett hagyni a marseillei pályaudvart. A pályaudvart a vonat beérkezésekor lezárták, senki sem érintkezhetett a zárándokokkal, akikkel a vonatot visszadirigálták az olasz határra.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA

első amerikai férfinabók.

Nagy Sándor-utca 1. szám.

* **Bacillus-telepek az utcákon.** A nagy esőzések a város legtöbb utcáját jobban kitakarították, mintha az utcatisztítók separték volna ki. Nagyváradon azonban igen sok a rendezetlen utca, amelyen még a folyókák sincsenek kiköveve, hanem árkok és gödrök tényésztik a bacillusokat s fertőzik a levegőt. Dr. Mayer László tiszti főorvos bejelenti a városi tanácsnak, hogy Várad-Velencén, Kertész-utcán, Hid-utcán és Szőlős-utcán, valamint a járványkórház környékén valóságos pocsolók vannak, amelyek veszedelmes állapotokat okoznak. A főorvos kéri, hogy ezen utcákat haladéktalanul rendeztesse a város.

* **Véres mulatság.** A debreceni köz-kórházba tegnap délelőtt két súlyosan sérült embert szállítottak be, akik most élet-halál közt fekszenek a sebészeti osztályon. Az egyiknek a lábába lőttek, a másikat pedig megkéselték. Az eset részletei a következők. Vasárnap este nagy bál volt Ersemjén községben, amelyen idős Barna József 44 éves földmives és szintén József nevű 19 éves fia is részt vettek. Szünet közben ifj. Barna József kiment az udvarra. Csakhamar követtek Osztai András, Osztai István és Osztai Károly legények, akik régi haragosai a családjának. Ezek sértegetni kezdték ifj. Barna Józsefet, aki visszafelelt nekik, aminek az lett a bövetkezménye, hogy a három ellenfél bicskát rántott és összeszurkálta.

Segélykiállításaira védelmére sietett az édes apja, akit szintén megtámadtak, majd pedig mikor többi társa után akart menni, utánalölték. A fegyver srétre volt töltve s az apró ólomdarabok mindkét lábába belefuródtak s véresen bukott a földre. Az apát és a fiút, miathogy állapotuk válságosra fordult, tegnap bevitték a debreceni köz-kórházba.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobban minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

* **Félórai szünet a villamosáramszolgáltatásnál.** Nagyvárad város villamosművének igazgatója értesíti az áramfogyasztókat, hogy ma, szeptember 7-én, szerdán déli fél 1 órától 1 óráig, a kapcsolótáblán végzendő munkálatok miatt, az áramszolgáltatás szünetelni fog. Ez a villamosvasut forgalmát nem érinti.

* **Gyümölcsfák ültetése az utakon.** A miniszter rendeletben kötelezi a törvényhatóságokat, hogy a törvényhatósági utak mellé gyümölcsfákat kell ültetni. Nagyvárad városa ezt csak részben hajtotta végre s ahol ültettek is fákat, azok egy részét kipusztították, egy része pedig elpusztult. A városi főmérnök kéri, hogy a város 349 koronát engedélyezzen 588 db gyümölcsfa beszerzésére és elültetésére.

* **Megtámadott asszony.** *Marczikits* Márk kisegítő vasuti fékező tegnap ittas állapotban *Bánffy* Sámuelné Kolozsvári-utcai lakost egy darab fával nyakszirtén ütötte. *Bánffy* Sámuelné az ütés folytán eszméletét veszítve elesett s e közben jobb karját eltörte. A rendőrség *Marczikits* Márkot letartóztatta s ellene az eljárást folyamatba tette.

* **Lopott az anyjától.** Özv. Kovács Miklósné feljelentést tett fia, Kovács Pál ellen, mert az tőle több arany és ezüst ekszert ellopt. A rendőrség a rossz utra tért fiút lezáratta s ellene az eljárást folyamatba tette.

* **Verekedés a kocsmában.** *Lessi* János és *Zinger* Mihály tegnap este *Freiberger* József Széles-utcai kocsmájában összeverekedtek s e közben *Lessi* Zingert zsebkésével bal vállon szurta. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Baleset a vágóhídon.** *Parmousekili* István mészáros megéd a vágóhídon tegnap szerencsétlenül járt. Vágatás közben egy ökör reá dőlt s szarvával bal combján súlyosan megsérlemzte. A megsérült mészárossegédet beszállították a biharmegyei köz-kórházba.

* **A Lloyd kávéház** kényelmes nyári helyiségében szeptember hó 6., 7. és 8-án a következő pompás mozgóképek lesznek bemutatva. 1. *Jonathán és felesége.* 2. *Svéd csatorna.* 3. *Faust.* 4. *Csodálatos korszó.* 5. *Veszélyben a baba.* 6. *Dragonyos.* 7. *Motorcsolnak verseny Angliában.* Belépti-díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. érdemű közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéházi tulajdonosok.

* **Olvassa el kérem!** Ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram* égőt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki nem akar nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fű nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. *Stern* villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálók felvilágosítással. 44

Letartóztatott nagykereskedő.

Az aradi csődeseteknél már mintegy két év óta feltűnt, hogy a csődbe jutott kereskedőknél, akik a csődnnyitás előtt nagy mennyiségű holmit vásároltak össze, igen kevés árut találnak. A múlt hónapban feljelentés érkezett az aradi ügyészséghez, amely elmondotta, hogy az ilyen kereskedők áruikat *Reiner* Sándor rövidáru- nagykereskedőnek adják el, akinek Aradon, Nagyváradon és Brassóban vannak áruházai.

Az ügyészség vizsgálatot indított *Reiner* Sándor ellen. Az eljárás folyamán beigazolást nyert, hogy több aradi kereskedő csődmegnyitás előtt árukat *Reiner*nek adta el és így a csődvagyont jelentékenyen megkárosította. Domokos vizsgálóbíró ezért tegnap elrendelte *Reiner* letartóztatását.

Reiner az ügyészség fogházába szállították és csalárd bukásban való részesség címén megindították ellene az eljárást.

Reiner üzelve számos külföldi gyárost érzékenyen megkárosított.

Arad, szept. 6. *Reiner* Sándor nem rég hagyott fel üzletével Aradon. Letartóztatása egy nem régi aradi csődüggyel áll összefüggésben. *Tetzling* Ferenc és társai cég nem rég csődbe jutott és ennek áruit *Reiner* közvetítésével budapesti kereskedők vették meg. *Tetzling* 130 ezer koronával károsította meg hitelezőit. Legutóbbi kihallgatása alkalmával *Tetzling* rávallott *Reiner*re. Tegnap Domokos vizsgálóbíró maga elé idézte és kijelentette, hogy letartóztatja, mert alapos a gyanu arra, hogy *Reiner* üzletszerűleg foglalkozik fizetésektelen kereskedők áruaktárainak megvételével. *Reiner* hangoztatta ártatlanságát és ügyvédje útján felfolyamodást jelentett be a vádtanácshoz és ezer korona óvadékot ajánlott fel, *Reiner* igen gavallér életmódot folytatott.

A potom áron megszerzett árukat Nagyváradra vitte, hogy a feltűnést Aradon elkerülje és onnan adta el budapesti kereskedőknek.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

X.

Nagyvárad város községi iskoláinak értesítője az 1909—1910. tanévről. Szerkesztette H. Fekete Péter, iskolaszekéi jegyző.

Milyen jó, hogy megkezdődött az új iskolai év, legalább a múlt évi értesítők is elkészülnek lassanként. Ugy látszik, hogy sok intézet még most is a Horatius-féle »nonum prematur in annis« elvet tartja célravezetőnek az értesítő kinyomatásánál is. Előttöm fekszik e vaskos értesítő s elgondolkodom rajta, hogy milyen gazdag város lehet az, amelynek ennyi pénze van értesítőre. Amint pedig lapozgatom

e 19 ivre terjedő könyvet, azt látom, hogy nincs meg benne az, aminek igen is ott kellene lenni, ellenben olyanok is vannak bőven tárgyalva, amelyek egész bátran kimaradhattak volna.

A négy részre osztott értesítőből hiányzik egy értekezés. Pedig ennek egy hatalmas (pedagógiai értekezésnek kellett volna mindjárt legelől lenni, mert ezt jobban elolvassa a szülő is, a gyermek is, mint a Nemzeti Iskolát, vagy a Néptanítók Lapját, vagy valamely politikai lap tanügyi mellékletét. Régi jó szokás, hogy itt szólnak a tanárok a nagyközönséghez, a szülőkhöz, a gyermekekhez. Ezt az alkalmat mindig meg kell ragadni, mert itt van a szónak legnagyobb hatása. Ennél még nagyobb hibának tartom a nevelés egyik fontos, kiváló eszközének elhanyagolását.

Nem lelem ugyanis sehol sem az osztályzatokat. Miért maradt ez el? Hiszen sok növendék éppen azért igyekszik az elégtelen osztályzatát év végéig kijavítani, hogy ne keljen a világ előtt restelkednie. Ne legyen megörökítve a hanyagsága, tudatlansága. A calculus kinyomatása jutalmazás a jóknak, büntetés a rosszaknak. Ezt a pedagógiai fegyvert nem szabad eldobni.

Az értesítő első része az elemi és ismétlő iskolákról szól. Bevezetésül az elmúlt négy évtizedről elmélkedik, azután a községi iskolák működését ismerteti, valamint a fontosabb határozatokat.

Az elemi fiúiskolába járt az elmúlt évben 1496 tanuló. Ebből r. k. 337 (22 százalék), g. kath. 47 (3 sz.), gör. kel. 65 (4 sz.), ref. 534 (35 sz.), ág. hitv. 30 (2 sz.), izr. 491 (34 sz.). Az elemi leányiskolákba járt összesen 1191 növendék. Ebből r. k. 118 (11 sz.), g. kath. 26 (2 sz.), g. kel. 46 (4 sz.), ref. 468 (40 sz.), ág. ev. 14 (1 sz.), izr. 520 (52 sz.), Beiratás szept. 1—3. A javító, pótló, felvételi és magánvizsgálatok szept. 21-én és 31-én tartatnak. Magánvizsgálat díja helybelieknek 20 K vidékieknek 30 K.

A második rész a közs. polg. fiúiskolát ismerteti Felcider Lajos igazgató szerkesztésében. Az iskolai év története után az aldunai kirándulást ismerteti Buday Alajos a kirándulás vezetője, amely 55 tanulóval máj. 22—27-ig tartott.

A tanári kar (a hitoktatókat is beleértve) 18 tagból állott. — Beiratkozott az idén 482 tanuló. Ebből r. kath. 163 (33 sz.), gör. kath. 22 (5 sz.) g. kel. 23 (5 sz.), ref. 137 (29 sz.), izr. 127 (21 sz.).

A beiratás szept. 5—7-ig tart. Tandij egész évre 16 K.

A harmadik rész özv. dr. Személy Kálmán h. igazgató szerkesztésében a községi polgári leányiskolával foglalkozik. Elsősorban az intézetnek 26 éven át volt igazgatóját (1869 óta községi tanítónő) bucsuztatja kegyeletes szavakkal, majd az iskolaév történetét írja meg. Megemlítendő ebből, hogy az intézet okt. 6-án, nov. 19-én, apr. 8-án és apr. 11-én ünnepségeket tartott. Volt ezután még iskolai kirándulás és tanulmányi utazás, az előbbi okt. 4-én a bihari földvárhoz Biró Ilonka tanítónő vezetésével; utóbbi máj. 3—7. napjain 47 résztvevővel a h. igazgató vezetésével Délmagyarországra és az Aldunára. Volt az intézetnek 263 növendéke. Ebből r. kath. 39 (15 százalék) gör. kath. 2 (1 százalék), gör. kel. 1 (5 száza-

lék), református 77 (29 százalék), ág. ev. 9 (3,5 százalék), izr. 123 (51 százalék).

Végül az értesítő negyedik része a női kereskedelmi tanfolyamot ismerteti özv. Rechtené, Bauer Zsófia igazgató szerkesztésében. E tanfolyam már 19. éve áll fenn. A tanári testület 9 tagból állott. Volt 45 növendéke. Ebből r. kath. 9 (20 százalék), g. kath. 1 (2 százalék) g. kel. 1 (2 százalék), ref. 4. (9 százalék), izr. 30 (77 százalék).

A tanfolyam szept. 9-én d. u. 3 órakor nyílik meg. Az évi tandij 100 korona. —y.

Beiratások a kereskedő inasiskolába.

A beiratások az 1910—1911. tanévre szeptember 7—18-ig fognak megtörténni, mindig délután 4 órától 6-ig. Első beiratáskor a tanoncszerződést is be kell mutatni. A tanév megnyitása szeptember hó 20-án, délután 2 órakor lesz. Aki tehát tanoncát a jelzett határidőig beiratni elmulasztja, az elsőfoku iparhatóságnál be fog jelenteni a további szigorú eljárás végett. E helyen figyelmeztetem a tanonctartó főnököket az 1884-iki ipariörvény 17. t.c. 82. §-ára, amely határozottan kimondja, hogy a tanonc, míg a tanítás ideje tart, köteles iskolába járni. Ennélfogva az iskolai év folyamán bármikor felfogadott tanoncot okvetlenül be kell iratni, különben az elsőfoku iparhatóság a mulasztók ellen az igazgatóság bejelentése alapján a törvényes lépéseket szigorúan meg fogja tenni. Dr. Kovács S. János, igazgató.

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János-utca.

Igazságszolgáltatás.

§ **Bűbajos cigányasszony.** Hogy a tudatlan falusi nép lelkében még most is mily nagy ur a babona, az alábbi érdekes megtörtént eset is bizonyítja. Rostás Teréz cséffai cigányasszony, akinek a környéken igen nagy híre van és mindenféle boszorkány-mesterséghez kitűnően ért, a nyáron beállított Vlád Tódorné imánda asszonyhoz és mindjárt, nagy sopánkodások közt előadta, hogy ő a házban, a szoba földje alatt egy nagy üstöt lát, teleteli arany és ezüst pénzzel. Az üstön azonban egy öreg ember ül, aki nem enged, hogy a pénzhez hozzá nyuljanak. A hiszevény paraszasszony nagyon megörült a kincsnek, de persze nem mert az áshoz hozzáfogni, mert félt az öreg embertől, aki az üstön ül. A cigányasszony azonban mindjárt elszlatta ebbeli aggodalmait. Elhitette vele, hogy ő majd ráolvasással, rosta vetéssel és mindenféle bűbajos boszorkányságokkal elkergeti az öreget az üstből. Előbb azonban adjon neki Vlád Tódorné egy kis fizetés felét, mert ingyen nem csinálnak ám semmit a világon. A lépre ment paraszasszony tényleg adott is a cigányasszonynak 80 korona készpénzt, 4 párnát, lisztet, sőt, 5 kenyert, 4 libát, 5 rucát, 4 tyukot és még sok más a ház körül. A cigányasszony ezeket elvitte mindjárt és többet oda vissza sem tért. A becsapott paraszasszony várt-várt az ő cigányasszonyára, aki majd nagy vagyonhoz juttatja, de végre is megunt a várást és keserűen tapasztalta, hogy kijátszotta, feljelentést tett az előjáróságnak. Így került a lépre a cigányasszony; akinek ügyét tegnap tárgyalta a bíróság. Csalás vétsége miatt volt ellene vád emelve, amiért is a bíróság 1 hónapi fogházra ítélte. Elnök volt Korn Alajos.

§ **Megrágalmazott járásbíró.** Buza Péter belényesi lakosnak még a múlt év szeptember havában egy kisebb járásbírói tárgyalása volt dr. Paynár Béla belényesi járásbírónál, amiből kifolyólag 20 korona fő- és 10 korona mellékbüntetésre ítéltetett. Buza Péter — amint ez különben rendszeren történni szokott — nem érezte magát egy cseppet sem hibásnak és méltatlankodva hagyta el a tárgyalótermet. Valami olyasmit is morgott magában, hogy mindent a pénz beszél és ilyenfélét. A járásbíró ezt meghallotta és visszahívta Buza Pétert, megkérdezte tőle, hogy kire vonatkoznak ezek a szavak. Mire Buza Péter kijelentette, hogy rá. A járásbíró ezért hivatalból ráragalmazási pört indított Buza Péter ellen. Az ügy tárgyalása tegnap volt, dr. Mór Pál elnöke alatt. A vádat Baróthy Pál kir. ügyész képviselte, a bíróság Buza Pétert a ráragalmazás vétségében bűnösnek találta és 2 hónapi fogházra ítélte.

TÁVIRATOK.

A cárné elmebajos.

London, szeptember 6. A cárné állapota aggasztó. Az orvosok vizsgálata szerint kezdődő elmebajban szenved a cárné, akit a legjelesebb profeszorkok vettek kezelés alá.

Huszonegy pestis-halott.

Odessza, szept. 6. Odesszában tegnap 84 ember beledgett meg Pestisben és ezek közül 21 meghalt. A régi betegek közül 24 meggyógyult. A járvány ijesztő mérvben terjed.

A király Schönbrunnban.

Bécs, szeptember 6. Ő felsége holnap reggel utazik el Ischlből és este félhét órakor érkezik Bécsbe, honnan egyenesen a schönbrünni palotába hajt. Híre jár, hogy az ősz folyamán Budapestre utazik, de az udvarnál ez ideig semmi rendelkezés nem történt.

Nikita Bécsben.

Bécs, szeptember 6. Nikita, Montenegró királya október havában Bécsbe utazik, ahol mint király a koronás fők közül először Ferenc Józsefnél tiszteleg. Bécsből Nikita Pétervárra utazik, a hol az orosz cárt látogatja meg. Onnan pedig Szófiába utazik.

KÖZGAZDASÁG.

A bihardíószegi állatkiállítás. a Bihar megyei Gazdasági Egyesület ez évben a negyedik és utolsó állatkiállítását Bihardíószegen tartotta meg e hó 4-én. A kiállítás kiterjedt 16 és szarvasmarhára, dijakul ki volt tűzve a ló csoportnál 1000 korona, a szarvasmarha csoportnál 745 korona. A kiállítás a bejelentések alapján igen szépnek ígérkezett, de a rossz esős idő miatt a bejelentők közül többen nem hajtották fel állataikat a kiállításra. Mindazonáltal a kiállítás elég népes és az ott látott anyag elég csinos volt. Belet mutatva a kisgazdák által: 90 drb. csikos kanca és konca csikó, 66 drb. tehén és üsző. Nagy birtokosok közül csak Moskovits Adolf és fiai

vettek részt 2 muraközi csikóval, 3 drb. tehén és 2 drb. üszövel, melyeket a bizottság oklevéllel tüntetett ki. A kiállítás Papp Imre egyleti alelnök elnöke alatt folyt le, ki a tőle már megszokott tapasztalattal szerezte azt a megnyitástól a berekesztésig, a midőn a kitűzött díjak mind kiosztottak.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 6.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10 14
Rozs októberre	—	—	7 33
Zab októberre	—	—	8 28
Tengeri júliusra	—	—	5 82

Irányzat: Lebonyolít, lanya.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	864.50
Oszták hitel	—	—	669.—
4%-os koronajáradék	—	—	92.10
Államvasut	—	—	749.50
Jelzálogbank	—	—	483.50
Leszámitoló bank	—	—	603.—
Hazai Bank	—	—	317.—
Kereskedelmi részv.	—	—	758.—
Rimamurányi	—	—	693.50
Salgótarjáni	—	—	642.—
Közuti vasut	—	—	754.50
Városi villamos	—	—	389.—
Adria	—	—	540.—

Irányzat: Csendes, kevés üzlet.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

105

Lenn az asztalok a fényezés oly finomságával voltak megterítve, mely példabeszédessé tette a francia izlést a lakomák tekintetében. Körben ültek a mareona hadfiak, pezsgő katonai lelkesedéssel. Sarkantyuk pengése, arany és drágakövektől ragyogó kardövek. a poharakban csillogó bor, baráti kérésorítások, buzgóságtól, lojalitástól, jó pajtáságtól kigyuladt arcok egy oly csoport hőseknek tüntették föl őket, minők Thermopylae védői lehettek, vagy a palesztinai lovagok és csiszolt finom udvariaságukkal méltóknak látszottak, megvédeni egy királyné becületét.

Készek lettek volna meghalni érte az utolsó emberig. Nem is tartózkodtak megesküdni erre a bor mellett s nem késtek fogadásukat később nemesen vérükkel beváltani. Kevesen lehettek közülök, kik mint Belbazar és szatrapái, a falra vetett írást olvasni és megérteni ne tudták volna. Annak intése csak elhatározottabbakká tehetette őket, hogy tegyék meg a halál iránti kötelességüket és ama lángbetűk csak magasztos lelkesedésüket segítik még fényesebb és erősebb lángra gyulni.

A mint a bor körben járt, a királyi családról s különösen Mária Anonetteről a hártalan odaadás oly kifejezései szóltak, hogy a szolgálattelvő tiszt alkalomszerűnek vélte az asztaltól a királyi termekbe menni és ő felségeiket fölkeréni, hogy ha csak egy perc ere is szerencsétlenség tisztársait jelenlétükkel és fogadják személyesen azon óvást, melynek hangja elert odáig, a hol ültek. A király, mit sem szeretett jobban, mint népét boldognak látni, Má-

ria Terézia leánya pedig a családi hagyomány-nál és komoly német hajlamainál fogva lehetlennék tartá e kérést megtagadni. Férjét követve s a dauphinet karján vive, fejedelmi tartással lépett a terembe, hol oly fogadtatásban részesült, minőben nő nem részesült sem előbb sem azután; nem még ama derült napokon sem, midőn a főhercegnő átlépett Franciaország határára, mint menyasszony.

Poharak csendültek, a hangok összefolytak, kalapokat lengettek és dobtak a levegőbe; kardokat huztak és mutattak az ég felé: az emberek nevettek, sirtak és ölelték egymást; és a nők reszkette, zokogva, kihajolva a páholyokon, lobogtaták kendőiket és törtek könyeiket. Mámor, forgó szél, örületes paroxizmus volt ez, mely mint a futó tűz terjedt el, s melyet ép oly nehéz volt föltartóztatni vagy elfojtani s aynyi zűrzavart keltett kis idő alatt, de mely ki is aludt, sajnos, oly sebesen és megmagyarázhatlanul, mint a hogy támadt.

Mialatt a királyné a küszöbön átlépett, a zenekar egy akkor kedvenc dalt kezdett játszani, mely így kezdődött: «Peut on affiger ce qu'on aime?» és mikor a kitörés, melylyel ezen célzást fogadták, némileg lecsendesült, De Vaucourt marquis, ki sebéből már kiépült, a királynéra irányozta szemét és mély, dallamos ifju hangján oly arckifejezéssel, melynek erejét és értelmét lehetetlen volt léleismerni, éneklé a következő dalt:

Bánthatjuk-e szívünk társát?
Elhagyja-e galamb párját?
Hogy könnye értünk eredjen,
Szíve kezünkől vérezzen?!
Nem, nem, nem, nem!

Ha megbántjuk, kit szeretünk:
S ázsor jobban fáj az nekünk;
Azért bántjuk, mert szertelen
Na y szívünkben a szerelem.
Igen, igen!

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u.7.

Kérdezzük meg a háziorvost

KRONDORFI paragóhó,
borhoz
legjobb ital
SAVANYÚVIZ
NYÁLKAOLDÓ ÉS HUGYHÁJTÓ GYÓGYÍTÁ

tüdő, légző-szervek, gyomor, köhögés, rekedtségnél
orvosilag ajánlva.

A Nagyvárad Nyilvános államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt
szeptember hó 1-én kezdődnek.

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium
felügyelete alatt áll.

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

Fehérnemű szabás, varrás.	o	o
Női ruha szabás, varrás.	o	o
Fehér és színes műhímző.	o	o
Csipkeverő, szövő.	o	o
Festő osztály.	o	o
Fabegetés, hársonybevasalás.	o	
Cimbalom oktatás.	o	o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévre 50
korona. Havi részletekben is fizethető. Két
szegény leány ingyenesen fölvetetik.
Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, Budó Jánosné,
intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő,
helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

Ifj. Rimanóczy Kálmán műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművesi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos
munkákat, vízvezeték és csator-
názási munkákat, gyárak teljes
berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és
ekéket, magánjárókat és cement-
ipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Moskovits „anatomiai” cipők

a legjobbak.

Kaphatók: Gyár épület Kossuth-utca 5.

és Rákóczi-ut Bazar épület

Villamos és műszaki felszerelési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut, 5.

Telefon és interurbán: 914.

A Magyar Siemens Schuckert művek képviselöje.

o-o

Tantaliámpák gyári raktára.

o-o

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását, telefon, telegráf, villámhárítók, csengő és jelző berendezéseket és javításokat. Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat, izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Különlegesség: Szabadalmazott „SIMPLEX” vizszűrők. Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Reichel Henrik,

elektro és gépészmérnök.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszer egyedül a **Lédig-féle** alabastrom arc-crème 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehéítésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o

LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
216

13799—1310. szám.

Hirdetmény.

A várostól nyert felhatalmazás alapján közlöm, hogy a Körös-u. 27. számú alapítványi háznál létesített Bottó-féle főzőiskola folyó hó első felében megkezdte működését és így felhívom mindazon szülők, gyámok és intézeti vezetők figyelmét, hogy amennyiben iskola kötelezettségen túl levő, 12-ik életévüket betöltött leány gyermekeiket, vagy a neveltetésükben levő növendékeiket a főzés gyakorlati elsajátításában kioktattni óhajtják, úgy a főzőiskola helyiségeiben folyó **évi szeptember hó 15 éig** az iskola vezető tanítónőjénél jelentkezzenek.

A tandíj fizetési kötelezettségek alól a 2 korona beiratási díj és 3 korona konyhaeszköz használati díj lefizetésén kívül mindazok mentesek, kik teljes vagyontalanságukat hatósági szegénységi bizonyítvánnyal igazolják.

Az öt hónapig tartó tanfolyam díja személyenként 30 korona, mely összeg előleges havi részletekben fizetendő. — Beiratási díj 2 korona, míg az intézeti eszközök használati díja 3 korona szintén a beiratáskor fizetendő.

Azok a növendékek, kik a főző iskolában étkezni óhajtanak ebédért havi 18 koronát, vacsoráért 15 koronát tartoznak fizetni.

A főzés tanítását, a növendékek gondozását eskü alatt szolgáló képesített tanítónők teljesítik. Érdeklődők akár szóbeli; akár levélbeli tudakozódásaira az iskola-vezető tanítónő nyújt kellő felvilágosítást.

Nagyvárad, 1910. augusztus 25.

Juricskay Barna,

tb. tanácsos.

A
„TISZÁNTUL”-ra
előfizethetni
mindennap.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI” kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abo-nensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szaloda, vendéglő és kávéház bérloje.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megetakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árák mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

MISS FREGOLIA

a világon egyedül létező amerikai átváltozó művésznő fellépte

Föllépnek még:
UJVÁRY KÁROLY a
 temesvári Nyári Szinkör
 igazgatója, továbbá Bi-
 hari J., Szakács Hözsi
 :: és Szakács A.-né ::

1910. szeptember hó
 7, 8, 9, 10 és 11-én
 a „Nyári Szinkör“-ben.

: Helyárak mint a Nyári Szinkörben. :

Vasárnap 2 előadás d. u.
 4 órakor mérsékelt hely-
 árakkal és este 8 óra-
 kor rendes helyárakkal
 :: nagyszerű műsorral. ::

A hölgyek
 érzékeny
 arczbőre

főleg kirándulásoknál és utazásoknál stb.
 a forró évadban izzadság kiválása, por és
 rovarszurások által károsan befolyásolta-
 tik. Mind ez esetekben az általánosan is-
 mert **Corsini-féle** pipereszer

„Eau de Florence“

valóságos jótéteménynek bizonyult. Ha
 vele zsebke-dőnket megnedvesítjük és
 arcunkat tisztítjuk, az idegek felfrissülnek,
 a bőr pedig sima és fehérré válik.

**A szépség ápolása sétatőzben!
 Egyszerű és radikális.**

Hazajövet után el ne feledjék Eau de
 Florencevel mosakodni.

Kapható minden e szakmába vágó üzletekben. —
 Raktár: Vadász Albert, drogéria, Nagyvárad.

Baross-utca 60. számu
 ház földszintjén két
 szoba, konyha
 és melléképítményekből
 álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
 gári Takarékpénztár-
 nál, Kossuth-u. 4. sz.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Moskovits Farkas és Tsa
cipő- és csizmagyár
 részvénytársaság Nagyvárad.

I. Flók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Flók:

Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A beiratások alkalmából
 felhívjuk a t. c. szülők figyel-
 mémet elsörendü gyártmányainkra
 tiu és leánya iskolai cipők-
 ben, melyek a legkényelmesebb
 formában vannak kiállítva.
 Állandó nagy választékban kap-
 o ható fióküzleteinkben. o

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

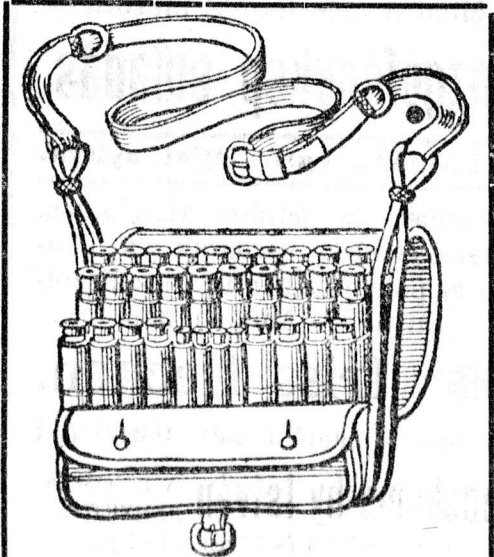
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. löpor áruda

Wöllersdorfi vadásztölté-
 nyek egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések,
 vadászfegyverek.

Mindennemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.

Harb. m. 54
Rendkívüli kiadás.

Nagyvárad, 1910. szeptember 7.

Szerda.

TISZÁNTUL

külön kiadása.

A bihari haramia agyonlőtt egy csendőrt.

350 csendőr összpontosítása. Hajsza az ujfalusi cserjésben.

A hirhedtté vált sárréti rablógyilkos, akinek a lelkét eddig két emberélete terhelt újabb gyilkosságot követett el. Agyonlőtt egy csendőrt, egyet pedig halálosan megsebesített.

Tegnap este a csendőrök bizalmas értesítést szereztek arról, hogy Vitályos a berettyószentmártoni temető árkában bujkál. A temetőt a csendőrök azonnal körül fogták. A haramia ekkor a temető árkában huzódott meg este 10—11 óra között. A legközelebb járó két emberből álló őrszert Várady Imre és Kunos József csendőrökből állott, akikre a haramia kétszer egymásután rálőtt.

A golyók találtak. Várady őrsvezető holtan rogyott össze. Kunos pedig, akinek a golyó az agyáig hatolt eszméletlenül terült el.

A haramia tovább futott. A csendőröknek a szentmártoniak nem akarnak elárulni semmit, mert félnek Vitályistól.

A rablógyilkos üldözésére 350 csendőrt összpontosított a debreceni kerületi parancsnokság.

Délután 4 órakor egy asszony a berettyóujfalusi cserjésben látta Vitályost, akinek az üldözésére **Petry főhadnagy ötven csendőrrel vonult ki. A rablógyilkos hajszolása e sorok megjelenésekor javában tart.** A rablógyilkos nem adja meg magát s a csendőrökre lövöldöz. A csendőrök négyesével üldözik Vitályost.

Délután fél öt órakor százguldó lovas csendőrök lepik el a határt. Az üldözés Szentpéterszeg felé huzódik.

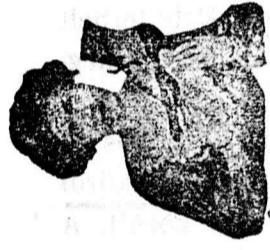
Ugy Berettyóujfalu, mint Szentmárton lakossága valósággal ellepik a határt s izgalommal várják az eredményt.

Bővebbet lapunk holnapi számában.

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

31

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátvás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán
(Czillér mellett.)

Üzleti értesítés!
S P I T Z E R B É L A
női és gyermekruhák árúháza,
női és gyermekszalonja megnyit
Rákóczi-ut, Weiszlovits-ház.
A legújabb felöltők, bluzok és kosztümök
készben és méret után, olcsó, szabott árak
o o mellett kaphatók.
Kérem a n. é. hölgyközönség szíves pártfogását.
Vagyok tisztelettel
S P I T Z E R B É L A.

TÁTRAI ÉS TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Uj üzlet!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy egy **diszmit-, játék- és sport áru üzletet nyitottam**, hol az alant felsorolt tárgyak a **legolcsóbban beszerezhetőek**. :- Ajándéktárgyak, utazó kellékek, tajték és borostyán áruk, férfi- és női divat, tombola tárgyak, **játékszerek**. -o- **Szülők figyelmébe!** Iskola hegedű, hegedű tok, kotta tartó, iskola táskák, könyvszijjak. — Fiókos tükör, eső-ernyő evő eszközök. Internátusi és iskolai teljes felszerelések. o o **Gramofon és lemezekben egyaránt.** <- **Eredeti Solingeni beretva, zsebkés és olló.** o o

Tisztelettel

G A L F E R E N C Z Nagyvárad, Rákóczi-ut Bazar épület.

Uj üzlet!

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már **megérkeztek**. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

H Á B E R É S T Á R S A

első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.